

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobkyne: **RNDr. K.C.-L.P., T.B., IČO: X.**, zastúpená: H., s.r.o., V.B., IČO: X., proti žalovanému: **V., a.s., M.B., IČO: X., o zaplatenie 2.105,23 EUR (63.422,27 SK)**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn.: 16C 125/2008, o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 20. mája 2011 proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V z 25. marca 2009, č. k.: 16C 125/2008-75 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. septembra 2010, č. k.: 2Cob 156/2009-105, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 7. septembra 2010, č. k.: 2Cob 156/2009-105 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 25. marca 2009, č. k.: 16C 125/2008-75 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 25. marca 2009, č. k.: 16C 125/2008-75 žalobu zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa žalobou doručenou súdu 19. marca 2008 domáhala zaplatenia 63.422,27 Sk a náhrady trov konania. Žalobu odôvodnila tým, že poskytuje zdravotnú starostlivosť vo verejnej lekární P., T.B., v ktorej v mesiaci február až august 2004 vydala lieky a liečivá pre poistencov žalovaného. Lieky a liečivá žalovanému vyfakturovala, pričom žalovaný nedodrжал lehotu splatnosti faktúr. Preto žiada podľa § 38 ods. 4 Zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného

poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní (ďalej len „Zákon č. 273/1994 Z.z.“) poplatok z omeškania 0,1 % denne spolu vo výške 63.422,27 Sk. Žalovaný vzniesol námietku premlčania s poukazom, že ide o občianskoprávny vzťah a uplatnený nárok sa premlčuje v premlčacej lehote 3 roky. Omeškané faktúry boli splatné v roku 2004, takže v čase začatia konania 19. marca 2008 už bol celý nárok premlčaný.

Súd prvého stupňa poukázal na § 261 ods. 1 a § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. Uviedol, že je nesporné, že žalovaný je podľa § 28 Zákona č. 273/1994 Z.z. zriadený ako verejnoprávna inštitúcia na vykonávanie zdravotného poistenia. Riešený spor vznikol v súvislosti s plnením úloh žalovaného v oblasti zdravotného poistenia, v ktorej však žalovaný nevykonáva podnikateľskú činnosť. V zmysle § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka sa podnikaním rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Žalovaný síce túto činnosť vykonáva samostatne vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, ale nie za účelom dosiahnutia zisku. Preto i keď žalobkyňa je podnikateľka, vzájomné vzťahy účastníkov pod ust. § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka nespádajú. Ďalej uviedol, že predmetom sporu je sankcia za omeškanie za oneskorenú úhradu cenu liečiv, ktoré vydala žalobkyňa poisťovcom žalovaného. Žalobkyňa ako poskytovateľka zdravotnej starostlivosti zabezpečuje potreby širokého okruhu osôb. Žalovaný však zdravotnú starostlivosť priamo neposkytuje a vo vzťahoch so žalobkyňou nezabezpečuje verejné potreby, ani nerealizuje vlastnú prevádzku. Preto ani záväzky, ktoré medzi účastníkmi vznikli po 1. januári 2000 sa nespravujú Obchodným zákonníkom. Žalobkyňa žiada poplatok z omeškania za úhradu ceny liekov, ktoré vydala poisťovcom žalovaného do augusta 2004. Právny vzťah, ktorý medzi účastníkmi vznikol sa posudzuje v prvom rade podľa Zákona č. 273/1994 Z.z. a ďalších zákonov upravujúcich poskytovanie zdravotnej a lekárenskej starostlivosti. Otázky, ktoré nie sú upravené ustanoveniami týchto zákonov sa spravujú ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Súd prvého stupňa poukázal na ust. § 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka a uviedol, že právo na zaplatenie poplatku z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr, sa mohlo prvý raz vykonať v deň nasledujúci po splatnosti jednotlivých faktúr. Keďže ide o denný poplatok, nárok na jeho zaplatenie vzniká každý deň samostatne a samostatne sa aj premlčuje. Omeškanie trvalo od 1. apríla 2004, kedy bola splatná prvá z omeškaných faktúr, do 11. novembra 2004, kedy bola zaplatená posledná z omeškaných faktúr. Žalobkyňa však žalobu podala až 19. marca 2008, t. j. po uplynutí viac než 3 rokov po tom, čo mohla nárok na poplatok z omeškania za posledný deň omeškania vykonať prvýkrát. Keďže žalovaný

vzniesol námietku premlčania, nemohol súd žalobkyni uplatnené právo priznať. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Úspešnému žalovanému však trovy konania nevznikli, preto mu ich súd prvého stupňa nepriznal.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka a na § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že v danom prípade výšku poplatku z omeškania upravuje špeciálny predpis, a to § 38 ods. 4 Zákona č. 237/1994 Z.z.. Tento poplatok nie je možné v danom prípade riešiť podľa ust. Obchodného zákonníka, nakoľko žalovaný nie je podnikateľom a nie je ani zabezpečovateľom verejných potrieb. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa, že vzťah medzi žalobcom a predchodkyňou žalovaného, ktorá nebola podnikateľom, ale verejnoprávnou inštitúciou, nebol založený zmluvou upravenou v ustanoveniach Obchodného zákonníka, ktorá by podriadila vzťah ustanoveniam Obchodného zákonníka. Uviedol, že na plynutie premlčacej doby je potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to podľa § 101 Občianskeho zákonníka s tým dôsledkom, že nie je možné priznať v dôsledku úspešne vznesenej námietky premlčania premlčané nároky. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 O.s.p. v nadväznosti na § 142 ods. 1 O.s.p., avšak úspešnému žalovanému trovy odvolacieho konania nepriznal, pretože mu v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa a rozhodnutiu odvolacieho súdu na podnet žalobkyne podal Generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie v zmysle § 243e ods. 1 O.s.p.. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté súdne rozhodnutia zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie.

Dovolateľ je toho názoru, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, a preto rozsudkom súdu prvého stupňa a rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Dovolateľ poukázal na ust. § 1, § 2, § 3 O.s.p., § 28 ods. 1 a 2, § 37 ods. 1 Zákona č. 273/1994 Z.z., § 101 Občianskeho zákonníka, § 397, § 261 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka.

Uviedol, že právna úprava pred 1. januárom 2005, t. j. pred účinnosťou Zákona č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon č. 581/2004 Z.z.“) neobsahovala

osobitné ustanovenia určujúce aplikáciu Obchodného zákonníka na právne vzťahy vzniknuté zo zdravotného poistenia. Z uvedeného dôvodu to, či sa právny vzťah medzi poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a zdravotnou poisťovňou, ktorého obsahom je nárok poskytovateľa zdravotnej starostlivosti na úhradu za zdravotnú starostlivosť, a ktorý vznikol pred 1. januárom 2005 má posudzovať ako občianskoprávny vzťah alebo obchodnoprávny vzťah je nutné určiť podľa podmienok ustanovených v § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. Týmito podmienkami sú: a) jedným účastníkom právneho vzťahu je verejnoprávna inštitúcia, b) druhým účastníkom právneho vzťahu je podnikateľ pri jeho podnikateľskej činnosti a c) právny vzťah sa týka zabezpečovania verejných potrieb. Vo veci nie je sporné, že žalobkyňa je podnikateľom a poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. Žalovaný (a aj jeho právny predchodca) je verejnoprávnou inštitúciou. Ďalej uviedol, že právna predchodkyňa žalovaného pri uhrádzaní nákladov zdravotnej starostlivosti jednoznačne realizovala verejné potreby v oblasti výkonu zdravotného poistenia, teda zabezpečovala verejné potreby v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Na tento účel bola zdravotná poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia zriadená. S poukazom na uvedené mali sudy vec posúdiť podľa ust. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. Dovolateľ má za to, že sudy nesprávne právne posúdili, že právny vzťah medzi poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (žalobkyňou) a zdravotnou poisťovňou (žalovaným), ktorého obsahom je nárok poskytovateľa zdravotnej starostlivosti na úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, a ktorý vznikol pred 1. januárom 2005, sa spravuje treťou časťou Obchodného zákonníka upravujúcou obchodné záväzkové vzťahy. Omyl súdu pri aplikácii práva spočíva v nesprávnom výklade ustanovenia § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka a následne v aplikácii nesprávneho ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka na právny vzťah účastníkov, namiesto správneho ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka. Uviedol, že v dôsledku toho, že sudy nesprávne posúdili nárok žalobkyne ako nárok vyplývajúci z občianskoprávných vzťahov, nesprávne vyhodnotili aj to, že nárok bol na súde uplatnený po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Dovolateľ je toho názoru, že sudy mali právny vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným posúdiť ako obchodnoprávny, a teda žalobkyňa uplatnila svoju pohľadávku na súde pred uplynutím štvorročnej premlčacej doby. Námietku premlčania vznesenú žalovaným mali sudy vyhodnotiť ako nedôvodnú. Z vymedzenia úloh žalovaného a z jeho postavenia nevyplýva skutočnosť, že mal zdravotnú starostlivosť poskytovať osobne, ale naopak, jeho verejnoprávnosť spočíva v tom, že verejné potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti zabezpečoval aj uzatváraním zmlúv o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s tretími osobami, čím vykonával zdravotné poistenie a z vybraného poistenia uhrádzal náklady na zdravotnú starostlivosť. Ďalej uviedol, že právny názor

vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 24. septembra 2003, sp. zn.: 4Cdo 87/2003 na daný prípad nie je aplikovateľný, pretože rozhodnutia súdov v tom konaní vychádzali z odlišných skutkových okolností a z právnej úpravy platnej do 31. decembra 1999 (žalobca ani žalovaný nebol podnikateľom a ust. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka platí od 1. januára 2000).

Poukázal na skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo 14. februára 2001, sp. zn.: 5MOBdo 5/2010 mimoriadnemu dovolaniu podanému z totožných dôvodov, vyhovel.

Konajúce súdy v tejto veci nesprávne právne posúdili nárok žalobkyne ako nároky vyplývajúce z občianskoprávnych vzťahov a pre žalovaným vznesenú námietku premlčania uplatnený nárok vyhodnotili ako premlčaný.

Žalobkyňa ani žalovaný sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O.s.p. vec preskúmal podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Predmetom dovolacieho konania je posúdenie či vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným, ktorého obsahom je nárok poskytovateľa zdravotnej starostlivosti na úhradu za zdravotnú starostlivosť, ktorý vznikol pred 1. januárom sa spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka alebo úpravou obsiahnutou v Občianskom zákonníku, resp. či ide o vzťah občianskoprávny alebo obchodnoprávny.

Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

Podľa § 397 Obchodného zákonníka ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Súdy dospeli k nesprávnemu právnemu záveru keď predmetný vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným nesprávne právne posúdili ako občianskoprávny, prihliadli na žalobcom vznesenú námietku premlčania a nárok žalobkyne posúdil ako premlčaný.

Omyl súdov pri aplikácii práva spočíva v nesprávnom výklade ustanovenia § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka a následne k aplikácii neprávneho predpisu na právny vzťah účastníkov (§ 101 Občianskeho zákonníka) namiesto správneho ustanovenia (§ 397 Obchodného zákonníka).

Žalovaný do 31. decembra 2004 vykonával zdravotné poistenie ako verejnoprávna inštitúcia v zmysle zákona č. 273/1994 Z.z.. Zákomom č. 581/2004 Z.z. vznikla V. ako akciová spoločnosť. Uvedený zákon v ustanovení § 2 určil, že na zdravotné poisťovne sa vzťahuje Obchodný zákonník.

Keďže právna úprava do 1. januára 2005 priamo neupravovala, že na vzťahy so zdravotnými poisťovňami sa vzťahuje Obchodný zákonník na rozdiel od ust. § 2 ods. 2 Zákona č. 581/2004 Z.z. účinného od 1. januára 2005, kde je upravené, že na zdravotné poisťovne sa vzťahuje Obchodný zákonník, ak tento zákon neustanovuje inak, je potrebné skúmať či v danom prípade (predmetom konania je zaplatenie sankčného nároku, ktorý vznikol ešte v roku 2004) boli splnené všetky podmienky na aplikáciu ustanovenia § 261 Obchodného zákonníka.

Ustanovenie § 261 ods.1 Obchodného zákonníka upravuje vzťahy medzi podnikateľmi, ktorý na daný prípad nemožno aplikovať.

Ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka upravuje záväzkové vzťahy medzi právnickou osobou zriadenou ako verejnoprávna inštitúcia ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

V danom prípade vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným sa nepochybne spravuje Obchodným zákonníkom. Žalovaný do roku 2005 vykonával zdravotné poistenie ako verejnoprávna inštitúcia a žalobca je podnikateľom – fyzická osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia (§ 2 ods. 2 Obchodného zákonníka). Žalovaný vykonával zdravotné poistenie, na základe ktorého sa poskytuje zdravotná starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v zmysle § 2 Zákona č. 273/1994 Z.z.. Poskytovanie úhrad zdravotnou poisťovňou za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, v danom

prípade poskytovanie liekov pre poistencov zdravotných poisťovní lekárňami, je nepochybne zabezpečovaním verejných potrieb. Na tento účel bola zdravotná poisťovňa zriadená.

Podľa Čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na ochranu zdravia, na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanovuje zákon.

Z uvedeného je zrejmé, že zdravotná starostlivosť neslúži iba na uspokojovanie potrieb jednotlivca, ale uspokojovanie potrieb všetkých občanov.

Súdy sa v odôvodneniach svojich rozhodnutí nedostatočne vysporiadali so všetkými skutočnosťami tvrdenými žalobkyňou. Z odôvodnení napadnutých rozhodnutí nie je zrejmé akými úvahami pri hodnotení dôkazov sa súd prvého stupňa a odvolací súd riadil, keď vyvodili záver že vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným je občianskoprávny. Súdy nedostatočne odôvodnili skutočnosť, z akého dôvodu na daný vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným nemožno aplikovať § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. Skutočnosť, že medzi účastníkmi konania nebola uzavretá dohoda o voľbe práva, resp. že ich vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom ešte neznamená, že súd nemá skúmať či sa na daný vzťah nevzťahujú prípady uvedené v § 261 Obchodného zákonníka. V zmysle § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka zmluvné strany sa nemohli odchýliť od ustanovenia § 261 Obchodného zákonníka alebo toto ustanovenie vylúčiť, nakoľko ide o kogentné ustanovenie Obchodného zákonníka.

Dovolací súd sa stotožnil s názorom dovolateľa, že na daný prípad nemožno aplikovať rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 4 Cdo 87/03. Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto veci zaujal názor, že vzťah medzi poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a zdravotnou poisťovňou je vzťahom občianskoprávnym. Uvedené rozhodnutie nemožno na daný prípad aplikovať, nakoľko v uvedenej veci sp. zn.: 4 Cdo 87/03 (R 74/2005) bol žalobca príspevková organizácia, ktorá nevykonávala podnikateľskú činnosť, žalovaným bola zdravotná poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia. Uvedené rozhodnutie vychádza aj z odlišnej právnej úpravy do 31. decembra 1999 (ust. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka v znení ako je vyššie citované platí od 1. januára 2000).

Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že súdy oboch stupňov pri posudzovaní vzťahu medzi žalobkyňou a žalovaným a pri rozhodovaní o sankčnom nároku žalobkyne vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď vzťah medzi žalobkyňou

– podnikateľkou - poskytovateľkou zdravotnej starostlivosti a žalovaným – zdravotnou poisťovňou nesprávne posúdili ako občianskoprávny, a tým nárok žalobkyne posúdili ako premlčaný. V danom prípade medzi žalobkyňou a žalovaným ide o vzťah obchodnoprávny v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ust. § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods.1, 2 a 3 O.s.p. napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Právny názor dovolacieho súdu vyslovený v tomto uznesení je pre súdy nižšieho stupňa záväzný (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania v zmysle § 243d ods. 1 O.s.p..

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2011

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mária Némethová